

Folkebibliotekernes forvandling

- argumenter for videogrammer på biblioteket

Af Carsten Bertelsen

Det ophidsede bogfolk

Kulturministeren holdt en konference om Bogens situation i september 1989. Over 100 forfattere, forlæggere, anmeldere, boghandlere, bibliotekarer og andre folk med tilknytning til bogbranchen deltog i denne absolut udmærkede manifestation. Lejligheden var kærkommen, fordi den (i hvert fald på papiret!) ville kunne styrke et kulturelt fællesskab omkring Bogen og øge mulighederne for et godt samarbejde på tværs af arbejdsmæssige skillelinier.

Men selv når kloge folk mødes, opstår der alt for tit underlige påstande, løse rygter og mørkets gerninger. Biblioteksfolket blev sat i miskredit. Gyldendals direktør, Kurt Fromberg, klandrede bibliotekerne for en manglende kvalitetsbevidsthed i bogindkøbene og talte vredt imod de indskrumpede bogkonti, som tilmed blev fordelt på bøger, video, plader og bånd (*citeret efter "Bogmarkedet" nr. 41, 9. oktober 1989 - s. 4*). Kurt Fromberg foreslog endog indførelsen af en fast procentsats til bogindkøb på bibliotekernes budgetter, så offentligheden kan være sikker på, at der bliver investeret i bøger. Svend Bedsted fra Forlaget Centrum

hævdede, "at bibliotekarerne fra at have været politisk bestemt i deres indkøb nu er blevet populistisk bestemt", og kaldte overvejelserne om videoindkøb for "en skandale" (*citeret efter: "Bogens situation" rapport fra Kulturministeriets konference (udgivet 1990) - s. 104*). De tilstedeværende fagfolk søgte forgæves at mane beskyldninger og uhorste påstande i jorden, bl.a. da der blev talt om et forbrug på 10 millioner kroner til videogrammer(!), men bifaldet skyllede ned mod de ophidsede branchefolk, der rasede mod den "kortsigtede populisme", der havde åbnet vejen for videoindkøb og -udlån i folkebiblioteket. I Jyllands-Posten (den 30. september 1989) forlangte redaktør Hans Andersen, at bibliotekerne "skulle konfronteres med deres ansvar", og viderebragte et rygte om, at man visse steder brugte over 10% af bogkontoen til videofilm (den 29. september 1989). Det er trist, når kultursektorens folk går i krig med løvsagtige rygter som våben. De 10 millioner kroner er det samlede tal for bibliotekernes investeringer i andre materialer end de skriftlige, heriblandt indkøb af grammofonplader, bånd, CD'ere o.lign. til de, ak, så få musikbiblioteker i Danmark. Når disse indkøb er fratrukket, indskrumpes tallet til få

procenter. Nej, et bibliotek med en stor og saglig samling af videogrammer kan ikke ses her i landet før om mange, mange år, især ikke hvis "videobiblioteket" skal dele skæbne med "musikbiblioteket", som i år kunne fejre 25-års jubilæum med en udbredelse til kun 125 udlånssteder ud af en samlet biblioteksmasse på 1038!

Det er heller ikke pænt af forlagsbranchens folk at forlange, at bibliotekerne skal underlægges en administration, som kontrollerer boginvesteringerne. Hvordan kan det gøres sagligt? Og skal der nu også være en "uvildig" instans, der fastsætter, hvilke bøger der er "gode" og er "kvalitet"? Bogvalget har man fornuftigt nok overladt til biblioteksfolket ligeså længe, der har eksisteret folkebiblioteker, og det skal der ikke laves om på. Hvis forlagsbranchens folk bliver indblandet, kan vi risikere en hysterisk nepotisme.

Det er selvfølgelig også synd for den kommercielle del af bogbranchen. I "de gyldne tider" fra 1958 til 1967, hvor forlagene havde en vækst på 120% og de offentlige midler til bibliotekssektoren steg og steg, kunne man med stor sikkerhed regne med, at bibliotekerne ville aftage en ny skønlitterær titel med et smukt eksemplarantal. Bibliotekernes forventede indkøb kunne medtages som en fast post i enhver forlagskalkyle. Denne sikkerhed eksisterer ikke længere - dels på grund af den udhulede materialekonto, dels på grund af bogprisernes stadige stigning, og dels fordi bibliotekerne har mange andre opgaver at varetage end blot at pleje bogmarkedet.

Bibliotekerne er blevet en uhyre vigtig kulturel og social faktor i lokalsamfundet. Der arrangeres udstillinger og foredrag i biblioteksrummene, der bestyres læsesals- og oplysningsvirksomhed, der administreres lokalarkiver, der ydes erhvervs-service, produceres lydavisser, man er distributionscentral for et hav af pjecer, sekretariat for kulturelle samråd, man betjener sygehuse, arrester, fængsler, seminarier, gymnasier, børneinstitutioner og plejehjem. Man driver lyd- og videoværksteder, foreviser film og afholder koncerter. Alle disse funktioner har kommunerne pålagt det lokale biblioteksvæsen, og opgaverne løses på en overordentlig tilfredsstillende måde - også selvom pengestrømmen kan være sparsom. Og alle disse virksomheder er nødvendige for at "synliggøre" biblioteket i lokalsamfundet, og pengene hertil

gives godt ud. Biblioteket er i disse tider igang med en spændende metamorfose, som vil forvandle det til et kulturelt brugssted for mangesidige interesser og behov. Hvis biblioteket synker tilbage i rollen som "bogmuseum", lades alt håb ude - det må på alle måder assimilere sig med det samfund, der omgiver det. Biblioteket skal købe bøger, men sandelig også *andet egnet materiale* og pleje almene kulturelle interesser.

Forlagsbranchen kan ikke mere regne med bibliotekerne som et økonomisk sikkerhedsnet.

Bog-kultur

Hvor er det vidunderligt at læse en god bog, hvis man tages i favnen af en god og sanselig forfatter med et sikkert greb om stoffet, med et rent og uforfalsket hjerte - en fortæller, der vil sige os noget om verden og livet - eller blot berette en god historie. Og hvor er det forfærdeligt at spilde tiden på et "værk" med en flad persontegning presset ind i en udvandet tynd intrige, også selvom den er pyntet med en "topping" af gode præntioner og ideologiske flotheder. De sidste 20 år har ikke givet den danske nationallitteratur mange stedsevarende monumenter. Der har været langt mellem oplevelserne, og hvor tit har man ikke måttet sparke sig igang med læsningen, fordi man følte en forpligtelse til "at følge med" i den lokale litterære udvikling? Det er ret og rimeligt, at det danske biblioteksvæsen støtter nationallitteraturen, men så skal den også være værd at investere i. Bibliotekerne skal ikke pr. automatik købe titel på titel, hvor der så åbenbart og usvigeligt er indbygget forældelse. Bøger, der blot hober sig op, og har et "efterliv" på kun halve år.

Ja, det står trist til med litteraturen herhjemme, men det er vigtigt at fastslå, at der stadig læses masser af bøger, og bøger lånes flittigt på biblioteket. Fra 1959 til 1988 er biblioteksudlånet steget med 20% melder en undersøgelse, som Berlingske Tidende lod foretage i 1988 (offentliggjort den 18. oktober 1988). Så i løbet af de sidste 30 år er den andel af befolkningen, som låner bøger (og andre materialer) på biblioteket, blevet større i takt med, at TV har udbredt sig til alle danske hjem. Der ses fantastisk meget fjernsyn i Danmark, men der læses alligevel mange bøger - ganske givet inspireret af emner behandlet i TV. For sådan har mediernes

samspil udviklet sig. TV bestemmer farten, og vi må klart erkende, at den skønlitterære bog *ikke* mere er meningsdannelsens centrum. Jeg forstår godt, at man sentimentalt kigger tilbage på de gyldne dage i slutningen af 1960'erne, hvor en ny roman af Klaus Rifbjerg fik de gamle hyggelige mediemaskiner sat i sving. Der var pæne formtaler og annoncer f.eks. i Politiken, og på selve udgivelsesdagen kom forfatteren med et kronikindlæg i samme avis, hvor han hyggeligt sludrende fortalte om bogens tilblivelsesproces og inspirationskilder. Og alle seriøse litterært interesserede stod parat med pengepungen ved boghandlerens disk selvsamme dag. Radio og (TV) fulgte sensationen op med interviews og diskussioner. Ja, det var det finlitterære kredsløbs glansperiode - læser, forfatter, forlægger og medie(r) i smuk harmoni og samtale. Man debatterede forfatterens meninger. Disse tider er ikke længere til. Og denne artikels postulat er, at det også *kan* være det skønlitterære kleresis egen skyld. Dagens litteratur er skrevet uden megen lidenskab, uden et særligt engagement, og uden at diskutere basale menneskelige konflikter på en forsvarlig måde. Klaus Rifbjerg kunne mestre den kunst i de glade tressere. Derfor blev han taget alvorligt af de 9 promille af befolkningen, som i følge Elberling og Bruhns: "Læste bøger" (1964) (2. udgave - 1967) udgjorde det finlitterære kredsløbs basis på den tid.

Der skal skrives bedre fiktionslitteratur i Danmark, og det må være symptomatisk, at en af de mest omtalte og roste bøger udgivet i 1989 er nyoversættelsen af Thomas Mann's mesterværk: "Trolddomsbyrget" fra 1924. Dens problematiseringer er mere relevante end hovedparten af dagens udgivelser, og værket er en æstetisk nydelse at læse.

Bibliotekerne skal ikke være en trist moderne nationallitteraturs sikkerhedsnet.

Er det egentlig ikke også lidt hyklerisk, at man fra bogbranchens side hele tiden i diskussionen om TV-kultur versus Bog-kultur gør skønlitteraturen til den ideologiske kampplads, når den aldrig har været forlagenes væsentligste investeringsemne? De store forlag har da altid fortrinsvis levet af de non-fiktive udgivelser. Og det har tidernes ugunst vel ikke ændret på.

Men selvfølgelig bør bogbranchens vilkår lettes i et kultursamfund. Man kunne f.eks. afskaffe den

uhyrlige bogmoms, lave "statsfinansieret" markedsføring i form af gode "bogmesser" og producere et virkeligt godt og appellerende TV-program om ny litteratur, som kunne inspirere til læsning. Sidstnævnte mangler fatalt i Danmark.

Et appendiks om biblioteksudlånet

Det er ganske vist, at biblioteksudlånet på det seneste er faldet. Fra 1988 til 1989 er udlånet dalet med 5,5% i følge folkebiblioteksstatistikken. Det fremkalder selvfølgelig bekymring, og foranlediger Statens Bibliotekstjeneste til at kommentere nedgangen sådan: "(Nedgangen)... er en naturlig konsekvens af den faldende tilvækst af nye materialer..." Det er jo ikke nødvendigvis sådan. Hvis bibliotekerne kunne indkøbe uden hævninger, er det jo ikke sikkert, at udlånet ville stige tilsvarende. Fordi man øger et udbud, er det ikke naturligt, at publikum vil låne flere materialer. Det kunne jo være, at de foreliggende materialer ikke interesserede lånerne i tilstrækkelig høj grad, *eller* at bibliotekerne varetager en masse andre relevante opgaver end blot det at lange bøger over skranken (som nævnt i indledningen). En statistik for folkebibliotekerne, der ikke har indarbejdet en udmåling af institutionens mangfoldige "nye" pligter, men kun beskæftiger sig med udlån af bøger og andre materialer, har i sagens natur kun en vis relevans. Men det *er* nødvendigt, at bibliotekerne øger sit udbud af spændende og tidssvarende materialer - og søger kvalitet indenfor alle medier: musikbærende materialer, videogrammer og bøger. Derfor må kommunernes budgetter til folkebibliotekerne fremskrives. Det er sund kulturpolitik.

TV-Kulturen

Satellites buzzing through the endless night
Exclusive to moonshots and world title fights
Jesus Christ, imagine what it must be earning
Who is the strongest, who is the best
Who holds the aces, the East or the West
This is the crap our children is learning
But oh, oh, oh, the tide is turning
The tide is turning
Oh, oh, oh, the tide is turning.

(Nykomponeret afslutningshymne på rock-"klassikeren": "The Wall" af Roger Waters fremført den 21. juli 1990 i Berlin (3. vers)).

Roger Waters konklusion på denne dugfriske sang til "The Wall"-koncerten i Berlin i år er ikke så pessimistisk, som dette 3. vers lader ane. Han synger tilsidst, at engang imellem kan de susende TV-satelitter godt bringe gode billeder ind i vores stuer, nemlig ved denne lejlighed, hvor millioner af seere overværer, hvordan mure kan væltes mellem mennesker. Både i virkeligheden og i fiktionen.

Men ellers er det jo normalt bare "crap", vi får serveret via de fagre nye "himmel"-kanaler. Og i vid udstrækning har han ret. Der er underholdning på et lavt bevidsthedsmæssigt niveau i metermål på de kommercielle kanaler, og de statslige "Public Service"-kanaler følger desværre troligt trop. Alt tillavet med en foruroligende ensartethed. Hvis man "zapper" lidt rundt fra program til program i de tidlige aftentimer kan man finde "Glücksrad"-programmer, som umuligt kan skelnes fra Bengt Burghs "Lykkehjul". Tænk, at den besindige danske mediepolitik fra 1960'erne må opleve en sådan nedtur. Eksisterer der i det hele taget en mediepolitik i Danmark mere? Det nylige licensforlig antyder i hvert fald, at TV2 meget snart kan blive helt reklamefinansieret, og så er der åbnet for alle de skrækvisioner om konkurrence på den "lavest tænkelige fællesnævner" for "Bad Entertainment", som medieforskerne forudsagde i 1980'ernes begyndelse.

En undersøgelse i Grenaa (refereret i Bibliotek 70 af Preben Sepstrup nr. 9 og 12(1990)) viser, at TV-forbruget i de hjem, som modtager mange kanaler på skærmen via en fælles "Byantenne" er dobbelt så stort som dem, der blot har et "normalt" kanal-udvalg. Abonnenterne bruger 20 timer foran skærmen om ugen. Det er en fordobling af tallet fra 1986, som viste, at den danske "normal-seer" så TV 10 1/2 time om ugen. Et tal, der nogenlunde svarer til det forbrug, som ikke-abonnenterne har i Grenaa. Der er stadigvæk langt til de ca. 60 ugentlige timer, som dele af den amerikanske TV-familie konsumerer, men tallet herhjemme kan sagtens øges mer' og mer'.

Undersøgelsen viser endvidere, at fordelingen af TV-timer er ca. 1/3 til de "offentlige" ikke-kommercielle kanaler (f.eks. DR og STV 1 og 2), 1/3 til de offentlige kommercielle kanaler (f.eks. TV2, ZDF) og 1/3 til de private, kommercielle kanaler (f.eks. satellit-kanalerne SuperChannel og TV3). Denne udvikling er foruroligende for de offentlige ikke-kommercielle kanaler, der i 1988 i områder med en tilsvarende TV-kanal-dækning havde næsten 2/3 af tiden til seernes bevågenhed. Det kan betyde, som også Preben Sepstrup påpeger, at TV-forbruget vil bevæge sig i en retning, hvor konsumenterne bortskærer de debatterende og alment oplysende programmer. Man zapper sig væk fra alle problematiseringer.

Men et mere bevidst publikum *må* opstå på et tidspunkt, især hvis man mobiliserer en ny kritisk og "billeduddannet" gruppe af pædagoger der kan tage hånd om de unge forbrugere (forældrene er sikkert fortabt!), og henvise dem til alternative muligheder, hvor de hver gang kan finde film til videoapparatet, der giver erkendelse og oplysning. Og hvor de hver gang kan vælge *selv* - istedet for at få serveret en færdigmixet programflade.

De skal selvfølgelig gå til folkebibliotekets videosamling.

Bog og Video

"Hvem kender ikke sætningen: Jeg får desværre ikke læst nok, tiden tillader det ikke: Vi lader os friste: et let tryk på knappen, og et par timers adspredt underholdning går i gang. Når man derefter slukker for apparatet overmandes man af en snigende tomhedsfølelse, der minder én om, at man atter en gang havde narret sig selv ind i en *passiv rolle, hvor man havde fået svar på en mængde spørgsmål, man aldrig havde stillet. Altså det modsatte af hvad der sker ved læsning, der rejser spørgsmål uden straks at give svar, men i stedet udfordrer læseren til selv at søge svar*". (Min kursivering).

Kurt Fromberg (Gyldendals direktør) i artiklen: "Skal vi redde bogen - eller er det bogen der skal redde os?" i "Bogens fremtid er ikke hvad den har været" (Fremad 1988).

Kurt Fromberg har jo ret på ét plan. Den tid, man bruger på bevidstløst TV-kiggeri, er spildt. Men man kan jo også spille tiden på en triviell roman, der i allerhøjeste grad giver svar uden at stille spørgsmål. Som blot reproducerer en mekanisk romanfabriks stereotype og forudsigelige verdensbillede. Litteraturen har jo også fostret forfattere som Barbara Cartland, Victoria Holt og den liderlige Jackie Collins, som alle sande litterater elsker at hade. Eller har man i sin iver for at promovere Bogens fortrin helt glemt den sejge diskussion om "Korch-ismen" og den bevidstløse triviallitteratur? Diskussionen om lødighed er da ikke kun et spørgsmål om mediets beskaffenhed. Det er da ikke pr. definition en højere bevidsthedsmæssige proces at læse bøger. Det må da være kvaliteten i udtrykket, der tæller - hvergang! Den gode film stiller et hav af spørgsmål, som ikke er løst, når billedet går i sort. Den sande kunstneriske film kræver timers intellektuel bearbejdelse for den interesserede tilskuer. Nogle film bliver man aldrig færdige med, de rumsterer indeni hovedet resten af livet. Og man finder aldrig entydige svar på deres spørgsmål. De rejser nye hver gang, man tror at have dem løst. Se blot Alfred Hitchcock's "Vertigo" eller Orson Welles': "Citizen Kane", - det er film, man aldrig føler sig sikker på at have tolket til bunds. De pirrende og fascinerende billeder forfølger én resten af livet.

Selvfølger har Fromberg ret i sin kritik af TV-mediet, hvis han blot vælger at zappe sig ind på "Glücksrad"-programmer, men han kunne jo sætte en god film eller en seriøs debatterende udsendelse i videoapparatet, så vil de ubesvarede spørgsmål strømme ind i dagligstuen.

"Hvis De indvender, at de stadigt voksende udbud af fiktion i billedmedierne giver Deres behov rigelig tilfredsstillelse, må jeg udstøde et advarselshyl: *Når De ser en film overtager De andres billeder; når De læser en roman, skaber De selv billederne (...). I filmen er hele det kunstneriske arbejde gjort på forhånd. Ved bogen er De selv meddigter...*" (Min kursivering).

Jørgen Thorgaard i artiklen: "Bogens lyk-salighed", Aarhus Stiftstidende den 3. august 1988.

Der kan ikke advares nok mod dette postulat af Jørgen Thorgaard. Det må manes i jorden af al kraft. Den gode film giver os en indsigt og erkendelse, som er på niveau med den gode bogs. Der er ingen forskel. Det er blot oplevelser på to til hinanden svarende plan. Bogen giver associationer, som forbindes med det psykiske "billedlager", man har opbygget gennem et livs erfaringer, studier, læsninger, rejser og oplevelser. Filmen forbinder én med de samme kilder. Der er ingen forskel.

Et godt eksempel er indledningen til Alfred Hitchcock's: "Skjulte øjne".

Kameraet panorerer og "tilter" gennem et bagårdsmiljø. Fra vindue til vindue bevæger vores øje sig uden at en styrende kommentator forstyrrer vores oplevelse af stedet, og vi danner os klare indtryk af de personer, vi ser gennem de åbenstående ruder. Vi får ingen gennemtygget føde - vi skal selv lave arbejdet med at "åbne" filmen, så vi kan se intrigerne oprullet i det miljø, som vi selv gør os bekendt med.

I Stanley Kubrick's mesterværk: "Rumrejsen - 2001" oplever vi i ét svimlende "sømløst" klip en psykisk og teknologisk udvikling på mere end 1 mio. år. Urmennesket kaster i sejr-srus og begejstring det allerførste redskab, det har taget i brug, mod himlen, og i en pragtfuld slow-motion-bevægelse ser vi det primitive våben forvandle sig til menneskets ultimative frembringelse: et rumskib, der danser afsted i universet til tonerne af Johann Strauss' "An der schönen blauen Donau". Men læg mærke til, at der er ingen "lækker" overblending mellem de to sekvenser - klippet er behårdt - fra fortid til fremtid. Vær's'go: en associationsrække, som vi selv må fuldende i bevidstheden - en kombination, som vi ikke hjælpes til med primitive midler, men med det yderste billed-raffinement. Her er vi "meddigtere".

Nej, filmen "kan noget", som bogen må bruge mange sider på at forklare i et ligeså enkelt "sprog".

I kampen mod den bevidstløse og hjernedræbende kommercielle TV-kultur er film og video en fuldgyldig allieret med Bogen. Lad os nu bruge medierne, hvor de bedst tjener oplysning, erkendelse og (undskyld ordet) den gode underholdning.

Bibliotekerne skal købe det bedste på markedet. Er videogrammet fra TV-køkkenet bedre til at vise, hvordan man trancherer en and, skal institutionen

købe filmen på kogebogets bekostning, hvis den giver os ringere anvisninger.

Videomessen

"I en anden verden med pengerigelighed og ekspansionsmuligheder, kunne man have sunget det nye medies (*videofilm - red.*) pris og tilmed sagt et par velvalgte ord om det nødvendige og ønskelige i nem og folkelig adgang til såvel anskuelige instruktioner i skiløb som filmkunstens mesterværker af Dreyer, Truffaut og Bille August.

Men i denne, den virkelige verden, vil vi græde vore modige tårer. Ikke over at det går godt for billederne på bibliotekerne, men over at det går dårligt for bøgerne. Og navnlig over, at bibliotekerne hverken forsvare kvalitetsbogen eller søger væk fra den populistiske glidebane, de har ladet sig trække ud på.

Grundlæggende har det hæderkronede danske bibliotekssystem nemlig nu annammet følgende synspunkt: det gælder om at have så mange kunder i butikken som muligt. Følgelig må man sørge for at have de rigtige varer på hylderne. Og så fremdeles. Metaforikken er den moderne marketings. Tankegangen købmandens, ikke kulturformidlerens. Konsekvensen kan - "på sigt" - blive grumme slemme for bibliotekerne. For har man først accepteret kvantiteten som kriterium, så kan alt lade sig gøre. Godtager man kravet om omsætning for enhver pris, så står man tilsidst værgeløs overfor alt muligt, fra porno til pølseboder, som vil kunne drive besøgs- og udlånstallene i vejret. *Video på bibliotekerne er ingenlunde i sig selv af det onde. Men som et led i bibliotekarernes mere og mere opgivende holdning over for politikernes krav om "omsætning" er det rædselsfuldt. Da lyder ordet "videomesse" i mine øren som det mere præcise: "Requiem". Requiem for bogen".*

(Min kursivering)

Bjørn Bredal i Weekendavisen d. 2.3. 1990 i anledning af Danmarks Biblioteksskoles videomesser (afholdt 27.2. og 1.3.1990).

Ulvene tuder, karavanen drager videre.
Arabisk ordsprog

Danmarks Biblioteksskole afholdt i det tidlige forår 1990 en glimrende "video-messe", hvor bibliotekerne bl.a. kunne stifte bekendtskab med de firmaer, som tilbyder videogrammer til bibliotekerne. Seks firmaer deltog med et alsidigt og varieret udbud af oplysende programmer og lædige spillefilm. Der var ingen af de deltagende firmaers produkter, som ikke ville forsvares indenfor de normer, som er sat for kvalitet og oplysning i folkebibliotekerne. Et enkelt firma (Dafolo) har f.eks. specialiseret sig i produktion af videogrammer, der oplyser de unge om forskellige erhvervs-grenes uddannelse og arbejdets beskaffenhed. Videogrammerne giver en saglig og grundig orientering om det, som et job implicerer for den enkelte. Det er da programmer, der er relevante for enhver oplysende organisation?!

Messedagene var præget af saglig og hyggelig stemning - man søgte oplysning om et spændende og relevant medie - aktuelt i folkebibliotekernes regi. Foreløbig har ca. 40 kommuner tilmeldt sig Statens Filmcentrals distributionsordning, så mediet spreder sig langsomt, men sikkert. Selvfølgelig begrænset af de økonomiske vilkår, biblioteket har i de enkelte kommuner.

De resultater, som udlånet af DR-programmer gav på tre forsøgsbiblioteker i 1987-88, har også været positive. Lånerne følte sig tilfredse med udvalget af film. De lærte sig, at videogrammer ikke nødvendigvis kun rummer fiktive aspekter, og lånerne begyndte at medtage andre materialer end blot videogrammerne. Dette forsøg er grundlaget for den absolut velvillige stemning overfor mediet, som man fornemmer i mange kredse af bibliotekarer.

For de biblioteker, som ikke har erfaringer i videoudlån, er en sådan messe en kærkommen lejlighed til at blive konfronteret med de række helt praktiske problemer, f.eks. hvilket udstyr, man skal anskaffe sig i udlånet, hvordan man tyverisikrer filmene, hvordan man laver specielle lånerkort og -systemer, og hvilke film, man bør anskaffe. Ikke mindst på dette sidstnævnte punkt er der brug for råd og vejledning. Det er ønskværdigt, at der bliver nedsat en gruppe af lektører, der giver filmene karakter. Det vigtigt, når de store kommercielle videogramdistributører formentlig kommer med et udspil til bibliotekerne. Så bliver udvalget stort og uoverskueligt.

Afslutning?

Det er klart, at det danske biblioteksvæsen må følge med i en medieudvikling, som stiller Bogen på niveau med de andre medier, især når de andre medier kan tilbyde en kvalitet, der er tilsvarende eller bedre.

Lad visse litteraturforskere begræde detroniseringen, kulturskredet og Bogens henvisning til specialbutikken i sidegaden. De meler egen kage. Og lad os andre så glæde os over, at det lykkedes os i dette vanvittige århundrede - først at "folkeliggøre" bogen, så den blev alle mands eje gennem masseproduktion og billigbogsmarked. Derefter lykkedes det os at bringe koncertsalen hjem i dagligstuen, så fantastiske musikalske oplevelser kunne blive hverdagskost gennem plader, bånd og CD'ere. Og illusionen om at være tilstede i de store operahuse og koncertsale bliver stadig stærkere og stærkere. Derefter lykkedes det os minsandten - på tærsklen til et nyt århundrede - at folkeliggøre filmkunsten, så den kan ejes af alle. Tænk, at man via videoapparatet kan kigge de gamle mestre i kortene, se deres sekvenser i "langsom" fremkøring, i slow-motion eller fra "frame til frame". Man kan bladere i filmhistorien, som i en bog. Og nyde filmene gang på gang, som når man finder en kær gammel bog på hylden, som man længe har villet læse.

Javel, vil argumentet lyde, men hvor mange mennesker forbruger apparatet til andet end bevidstløst underholdning fra benzintankenens hylder? Ja, men det er ikke et argument imod *mediet*. Det er et argument for en bedre kritisk dannelse, for en bedre mediekultur og -politik, og for et virkeligt kvalitetsudvalg af film og oplysende programmer på de danske biblioteker, som et alternativ til bevidstløsheden. Fri os nu for grædekonerne. Lad os kæmpe for kvalitet i alle medier. Et utidssvarende bibliotek er et "requiem" for bibliotekssagen. Amen.

Carsten Berthelsen er mag. art., redaktør, Danmarks Biblioteksforening

Litteratur:

Carsten Berthelsen: "En verden af billeder" i "Den hellige Skrift"

(Danmarks Biblioteksforenings Forlag 1989).

Bogens situation - Rapport fra Kulturministerens konference om bogen, september 1989 (Kulturministeriet 1990).

Carsten Frederiksen: "Bogudlånet faldet med 5,5%" i "Kort Sagt!" nr. 38, 1990.

Flemming Ettrup: "Giv pengene gode ideer at arbejde med" i "Færdig med firserne". Red. Søren Lind og Mogens Vestergaard (Stavnsager 1986).

Hans Hertel: "Bogen mellem sidegaden og supermarkedet" i "Litteratursociologi - En antologi". Red. Erland Munch-Petersen (Bibliotekscentralens Forlag 1989).

Bent Sørensen: "Hovedforeningens generalforsamling - mundtlig beretning for 1989/90" i "Bogens Verden" særnummer 2, 1990.

Bent Sørensen: "Usammenlignelige tal" i "Kort Sagt" nr. 38, 1990.